

بخاری‌های روشن، مرگ‌های خاموش

چنان بر بام خانه همه شهروندان استفاده کننده از بخاری‌ها و آبگرمکن‌های گازی نشسته تا پنجه‌های مرگبار خویش را بر حلقوم سهل‌انگاران و غافلان فرو برد.

بخاری‌های روشن، مرگ‌های خاموش / قهقهه مرگبار "قاتل خاموش" بر سهل‌انگاری ما "قاتل خاموش" همچنان بر بام خانه همه شهروندان استفاده کننده از بخاری‌ها و آبگرمکن‌های گازی نشسته تا پنجه‌های مرگبار خویش را بر حلقوم سهل‌انگاران و غافلان فرو برد.

به گزارش خبرگزاری فارس از تبریز، کابوس مرگبار مسمومیت با گاز مونو اکسید کربن امسال زودتر از سال‌های گذشته خواب و آرامش را از چشمان شهروندان آذربایجان ربوده است، آنچنان که با ورود نخستین توده هوای سرد به اقلیم آذربایجان سه شهروند تبریزی گرفتار قاتل خاموش شده و بدین سان دور جدید مرگ‌های ناشی از مسمومیت با گاز مونواکسید کربن در مناطق سردسیری و به ویژه آذربایجان کلید خورد.

بررسی‌ها نشان می‌دهد که نبود دودکش‌های استاندارد و عدم اتصال مطمئن وسایل گازسوز به دودکش‌های استاندارد و در نهایت نبود کلاهک‌های "اچ" شکل در پشت بام‌ها عامل اصلی این حوادث تلخ بوده است.

بهرام صمدی‌راد مدیرکل پزشکی قانونی آذربایجان شرقی در این باره گفت: در نیمه نخست سال امسال 20 نفر از شهروندان استان آذربایجان شرقی به دلیل گاز گرفتگی و یا بهتر بگوییم، مسمومیت با گاز مونواکسید کربن جان خود را از دست داده‌اند، ضمن آنکه وضعیت اقلیمی چند روز گذشته منطقه آذربایجان و طوفانی و بادخیزی بودن آن احتمال بروز حوادث گاز گرفتگی را تشدید کرده است.

موج سرما و وزش بادهای تند، احتمال ایجاد اختلال در سیستم دودکش بخاری‌ها، آبگرمکن‌ها و سایر لوازم گازسوز را افزایش می‌دهد، به گونه‌ای که سبب برگشت گازهای سمی مونو اکسید کربن به داخل محفظه وسایل گازسوز و در نهایت محوطه اتاق نشیمن یا حمام می‌شود.

مونواکسید کربن گازی است خفه کننده، بدون بو و بی‌رنگ و بسیار خواب‌آور که از طریق تنفس عادی وارد بدن شده و بعد از جذب در خون و ترکیب با هموگلوبین خون، موجب مسمومیت شده و از همین رو است که گاز مونواکسید کربن را "قاتل خاموش" یا "خفاش شب" می‌نامند.

آمارهای پزشکی قانونی نشان می‌دهد که در سال 1384، 99 نفر، و در سال 1385، 91 نفر از شهروندان آذربایجان شرقی به دلیل گازگرفتگی جان خود را از دست داده‌اند، ضمن آنکه 87 نفر در سال 1386، 69 نفر در سال 1387، 45 نفر در سال 1388، 58 نفر در سال 1389 و 20 نفر در شش ماهه نخست سال جاری در سطح شهرها و روستاهای آذربایجان شرقی، به دلیل مسمومیت با گاز یا همان مسمومیت با گاز مونو اکسید کربن جان خود را از دست داده‌اند.

بررسی آمارهای کشوری مربوط به تلفات ناشی از گازگرفتگی در طی چند سال گذشته تصویر خوشحال کننده‌ای را در خاطر‌ها ترسیم نمی‌کند.

در سطح کشوری نیز ما شاهد آمار بالا و تلخی از تلفات مسمومیت با گاز مونواکسید کربن هستیم و جالبتر اینکه آمارهای متفاوت و گاه با اختلاف فاحشی از سوی دستگاه‌های مختلف در مورد کشته شدگان منتشر می‌شود، گویی نبود مرکز مستقل جمع آوری آمار و اطلاعات در این زمینه نیز اثرات خود را نشان می‌دهد، به گونه‌ای که آمار منتشره از سوی سه نهاد مسئول و دست اندرکار در این رابطه (شرکت ملی گاز، سازمان‌های آتش نشانی و پزشکی قانونی) کاملاً متفاوت است، هر چند که همانند آمار کشته شدگان تصادفات رانندگی، استناد به آمار پزشکی قانونی مقرون به صحت و منطقی‌تر به نظر می‌رسد.

به عنوان مثال بر اساس اعلام شرکت ملی گاز ایران، تعداد کشته شدگان ناشی از گازگرفتگی در سطح کشور در سال 1387، 219 نفر بوده در حالی که بر اساس اعلام پزشکی قانونی این آمار حدوداً 3.5 برابر بوده و 789 کشته در این سال به ثبت رسیده است، آمار کشته شدگان سال 1388 نیز چنین وضعیتی دارد، آمار اعلامی شرکت گاز 201 نفر کشته است در حالی که پزشکی قانونی 769 نفر را تلفات انسانی سال 1388 اعلام کرده است.

بدیهی است این تناقض و تفاوت در آمار هرگونه تصمیم‌گیری برای برنامه‌ریزی را با اختلال مواجه می‌سازد، با این حال همان‌گونه که اشاره شد آمار اعلامی پزشکی قانونی می‌تواند به دلایل عقلی مقبول‌تر باشد.

بر این اساس نگاهی به تلفات مربوط به مسمومیت گاز مونواکسید کربن در طی سال‌های اخیر هم در سطح آذربایجان شرقی عبرت آموز خواهد بود:

در سال 1384 تعداد کشته‌شدگان کشوری 907 نفر استان آذربایجان شرقی 99 نفر
در سال 1385 تعداد کشته شدگان کشوری 973 نفر استان آذربایجان شرقی 91 نفر
در سال 1386 تعداد کشته شدگان کشوری یک هزار و 24 نفر در استان آذربایجان شرقی 87 نفر
در سال 1387 تعداد کشته شدگان کشوری 789 نفر در استان آذربایجان شرقی 69 نفر
در سال 1388 تعداد کشته شدگان کشوری 769 نفر، استان آذربایجان شرقی 45 نفر
در سال 1389 تعداد کشته شدگان کشوری 782 نفر در استان آذربایجان شرقی 58 نفر

در شش ماه نیمه نخست 1390 کشته شدگان کشوری 287 نفر در استان آذربایجان شرقی 20 نفر بررسی اطلاعات جامع دیگری که سازمان پزشکی قانونی کشور منتشر کرده، نشان می‌دهد که میانگین فوت‌های ناشی از گازگرفتگی با مونو اکسیدکربن در طی سال‌های دهه 80، هر ساله 728 نفر بوده که برای کشوری مانند ایران آمار درشت و غیرقابل قبولی است. احمد باهوش مدیر کل ایمنی، بهداشت و محیط زیست شرکت ملی گاز ایران در این باره گفت: با استفاده از سیستم دودکش و تهویه سالم، می‌توان حداقل 92 درصد از آمار فوتی ناشی از گازگرفتگی را کاهش داد. وی افزود: 55 درصد گازگرفتگی‌ها ناشی از فقدان دودکش مناسب برای وسایل گرمایشی بوده است. 15 درصد مربوط به انسداد مسیر لوله‌ها، 15 درصد فقدان و عدم نصب دودکش H شکل بر روی خروجی و هفت درصد نیز مربوط به نقص فنی در لوله‌ها، عدم نصب اصولی و وجود ترک در مسیر لوله و یا استفاده دو یا چند مشترک از یک دودکش واحد بوده است، هشت درصد بقیه گازگرفتگی‌ها نیز به خاطر استفاده نابجا از وسایل پخت و پز رخ داده است. از سوی دیگر بررسی آمارها نشان می‌دهد که در سال 1389 استان تهران با 209 کشته در صدر فهرست استان‌های پرتلفات قرار دارد، بعد از تهران، استان اصفهان با 82 کشته و آذربایجان شرقی با 58 کشته به ترتیب در مقام‌های دوم و سوم قرار دارند. با توجه به سردسیر بودن منطقه آذربایجان و رواج استفاده از وسایل گازسوز، فرهنگ‌سازی در مورد شرایط استفاده از بخاری‌ها و آبگرمکن‌های گازی در محیط‌های بسته‌ی منزل و حمام ضروری به نظر می‌رسد. هرچند آمار تلفات سالانه در سطح آذربایجان شرقی (به استثنای سال 1389)، تقریباً از روند کاهشی برخوردار است اما باید باور کنیم که حتی مرگ تنها یک نفر در اثر گازگرفتگی نیز برای کشوری که در مسیر توسعه و فرهنگ گام بر می‌دارد زیاد است به دلیل اینکه مرگ یک انسان به منزله نابودی سرمایه‌های گرانقدر معنوی و مادی و تحمیل خسارات روحی، جسمی و مالی و معنوی گسترده بر پیکره جامعه است. حتی آمار ارائه شده از سوی مراکز پزشکی قانونی را باید خوشبینانه و حداقل آمار به حساب آورد چرا که به علت ناشناخته بودن علت اصلی برخی مرگ و میرها به ویژه در روستاهای دورافتاده و شهرهای کوچک این نوع "قتل‌های خاموش" به حساب مرگ طبیعی، ایست قلبی، سکته و بیماری‌های مزمن قبلی و ... گذاشته می‌شوند، درحالی که این "قاتل خاموش" است که شبانه وارد خانه شده و خواب ساکنان آن را به ابدیت پیوند زده و خانواده‌هایی را داغدار کرده است.

بخاری‌های بدون دودکش؛ مهمان ناخوانده یا قاتل خاموش

شاید این مطلب، چندان به مذاق کارخانجات تولیدکننده بخاری‌ها و آبگرمکن‌های گازی به ویژه واحدهایی که به اصطلاح "بخاری‌های گازی بدون دودکش" تولید می‌کنند خوش نیاید، اما حیات و سرنوشت هموعان را هرگز نمی‌توان فدای منافع اقتصادی کرد.

از دیدگاه کارشناسان ایمنی و به استناد مبحث چهاردهم مقررات ملی ساختمان، استفاده از بخاری‌های گازی بدون دودکش تابع شرایط خاص و مشروط به رعایت کامل مسائل فنی و ایمنی بوده و استفاده از این نوع بخاری‌ها در منازل مسکونی، اتاق خواب محیط‌های بسته و کوچک به شدت خطر آفرین است.

بر اساس مقررات ملی ساختمان، در مراکز با کاربری‌های علمی - آموزشی، مدارس کودکان، بیمارستان‌ها، خانه سالمندان، مهدهای کودک و سالن‌های اجتماعات استفاده از بخاری‌های بدون دودکش تحت هر شرایطی ممنوع است، مضاف بر آن، نصب این نوع بخاری‌ها در اتاق خواب، حمام، توالیت و دستشویی و انبارها نیز غیرمجاز اعلام شده است به عبارت ساده‌تر استفاده از این نوع بخاری‌ها، در اکثر محل‌ها و اتاق‌ها ممنوع بوده و خطرزا است.

به هر حال این "قاتل خاموش" همچنان بر بام خانه همه شهروندان استفاده کننده از بخاری‌ها و آبگرمکن‌های گازی نشسته تا پنجه‌های مرگبار خویش را بر حلقوم سهل‌انگاران و غافلان فرو برد.

هنوز غول سرمای سوزناک آذربایجان از راه نرسیده و مردم به طور جدی به استفاده از وسایل گازسوز روی نیاورده‌اند که شاهد مرگ دلخراش چند هموطن هستیم، آیا آمار تلخ سال‌های گذشته باز هم تکرار خواهد شد، آیا بخاری‌های روشن، مرگ‌های خاموش را رقم خواهد زد.

مرگ‌های خاموش در این روزهای سرد سال باید برای همه ما درس عبرتی باشد تا مبدا در حسرت سرمایه‌های انسانی از دست رفته فغان و ناله بیهوده کنیم.

رسانه‌های گروهی، دستگاه‌ها و ادارات ذی‌ربط و همه گروه‌های مرجع و مطلع وظیفه و تکلیف شرعی و قانونی دارند تا با اطلاع‌رسانی دقیق مانع از مرگ هموعان شوند، مبدا که فردا "قاتل خاموش" بر سهل‌انگاری و غفلت و سکوت ما قهقهه مرگبار زند.

گزارش: محمد امین خوش نیت